

РЕЦЕНЗИЯ

ПО КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ“
В ОБЛАСТ НА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ 7. „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ“,
ПО ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 7.1. „МЕДИЦИНА“ и
НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ „КЛИНИЧНА ЛАБОРАТОРИЯ“,
ОБЯВЕН В ДВ, БР. 45 / 17.06.2022г.,
ЗА НУЖДИТЕ НА МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
при Университет „Проф. Д-р Асен Златаров“ - Бургас

Допуснат кандидат по конкурса – един
Д-р Марияна Георгиева Йорданова-Василева, д.м.

от

Проф. д-р Маргаритка Иванова Бончева, дм, началник на клинична лаборатория
при УМБАЛ „Проф. Александър Чирков“ ЕАД- София,
вътрешен член на НЖ, назначено със Заповед № РД-274/ 15.09.2022г.
на Ректора на Университет „Проф. Д-р Асен Златаров“ - Бургас

С Протокол №1 от 03.10.2022 г. на Първо заседание на НЖ,
съм определена за рецензент по конкурса.

Преглед на представената документацията.

За конкурса д-р Марияна Георгиева Йорданова е представила всички необходими документи, грижливо подредени, съгласно „Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности“ в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас.

Кандидатът д-р Марияна Георгиева Йорданова е представила пълен списък с научните си публикации от 38 заглавия и списък за участие в настоящия конкурс, включващ 33 научни труда след придобиване на ОНС „доктор“, от които 1 монография и 32 пълнотекстови научни публикации. Приемам за рецензиране научните трудове по конкурса, и подчертавам, че са извън публикациите, свързани с дисертационния труд.

От представените документи е видно, че професионалната квалификация и количествените показатели за научното развитие на кандидата отговарят на изискуемото за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, научна специалност „Клинична лаборатория“.

Кратки биографични данни

Д-р Марияна Георгиева Йорданова - Василева е родена през 1960г. в гр. Варна, където завършва средното си образование в V гимназия през 1978г. През 1987г. завършва специалност „Медицина“ във Висшия медицински институт в гр. Варна, а през 1995г. придобива специалност „Вътрешни болести“ в Медицински университет - София, а през 2004г. придобива специалност „Клинична лаборатория“. Започвайки своя професионален

път, работи последователно като цехов лекар, като лекар ординатор във II Вътрешно отделение на Работническа болница гр. Шумен, като радиобиолог в ХЕИ гр. Варна, а от 2004 год. във ВМА-МБАЛ-Варна, като началник на Отделение по Клинична лаборатория и имунология. Заради богатия си клиничен опит, от 2007 година до сега, допълнително е била също завеждащ на редица лаборатории в доболнична помощ: ДКЦ "Св. Иван Рилски" кв. Аспарухово, ДКЦ „Чайка“ - Варна, ДКЦ „Св.Марина“ - Варна и СМДЛ „Стелт2013“ - Добрич.

През 2002г. д-р Йорданова е назначена за хоноруван преподавател по Радиобиология към Медицински колеж Варна, за специалност рентгенов лаборант. От 2011г. до 2013г. е хоноруван асистент, а от 2013г. заема длъжност асистент в Катедра „Обща медицина и клинична лаборатория“ към МУ-Варна. В периода 2011-2015г. води лекционен курс по Радиобиология в курсове за подновяване на допускателна за работа в среда на йонизиращи лъчения към ВВМУ – „Никола Вапцаров“- Варна.

През 2017г. е зачислена като докторант на самостоятелна форма на обучение в Медицински университет-Варна. През 2021г. успешно защитава образователна и научна степен „доктор“ по научната специалност „Клинична лаборатория“ с дисертация на тема „Сравнително изследване на биохимични маркери в различни биологични матрици при пациенти с хронични заболявания на гастро-интестиналния тракт“. Свидетели сме на едно градивно и постъпателно израстване както пряко професионално, така и в научен и преподавателски аспект.

Владее английски и руски език. Притежава компютърна грамотност за програмите Word, Excel, Power Point, Photoshop, статистически програми.

Научно-изследователска дейност

Д-р Марияна Георгиева Йорданова - Василева участва в конкурса с автореферат от дисертационен труд за придобиване на ОНС „Доктор“ и 33 научни труда, разпределени както следва:

- Един монографичен (хабилитационен) труд; *„Саливарна диагностика минало, настояще и бъдеще. Лабораторна диагностика и клинично приложение“* (2022) ISBN 978-619-241-238-8 на издателство „Стено“, в който Д-р Йорданова е единствен автор.
- ✓ 16р публикации и доклади в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus и Web of science)
- ✓ 31 бр. публикации и доклади в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни токове пълнотекстови научни публикации, от които 19 в чужди научни списания и 12 в български научни списания.

10 от научните трудове са самостоятелни, 8 са с двама автори, 8 са с трима автори, 7 са с повече от трима автори. В 19 от научните трудове (57.6%) д-р Йорданова е единствен или първи автор, а като се прибавят и тези, в които е на второ място (15.2%), става видно, че тя е на водещо място в преобладаващата част (72.8%) от публикациите, което доказва високият ѝ личен принос.

Научната активност на Д-р Йорданова се доказва и с участия в 30 международни и национални медицински конгреси и конференции с постери (20) и орални презентации

(10), за което е представен списък. От тях 18 са от конгреси в чужбина и 12 от конгреси и конференции в страната с отпечатани резюмета в „Сборник резюмета“.

Като завеждащ Клинична лаборатория при ДКЦ „Св. Марина“ - Варна и за осъществяване на научната си дейност д-р Д-р Йорданова участва в практичната част на следните научно-изследователски проекти:

„Изследване на влиянието на прием на сок от свежи плодове на арония меланокарпа върху въглехидратната обмяна и оксидативния стрес при пациенти със захарен диабет тип 2 в различни възрасти“ (2014-2016)

„Оценка на предикторите и прогностичните индекси за клиничния ход и ефекта от лечение при болни с ревматоиден артрит“ (2014-2018)

„Комплексна орална диагностика на деца и подрастващи със захарен диабет и затлъстяване“ (2015- 2017)

Цитирания.

По данни на Централната медицинска библиотека -София, д-р Йорданова има 5 цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus и Web of science) и 10 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и две в български издания.

Приноси на научните трудове.

1. Приноси, свързани с изследване на слюнката като биологичен материал. Част от научните трудове на д-р Йорданова са свързани с проучване и изследвания с оригинален характер на биохимичните и клетъчни елементи в слюнка. Тя има съществен принос в доказването, че слюнката е перспективна матрица за неинвазивни изследвания, носеща информация както за локални, така и за системни заболявания. Значими приноси на научната дейност на Д-р Йорданова е изследването на слюнката при здрави индивиди, нормалните физиологични вариации в секрецията, биохимичния и клетъчен състав на слюнката, както и установените патологични промени при тютюнопушене, пациенти със заболявания на ГЕТ и лица работещи във специфични условия (водолази). А1, В3 Издадената монография на д-р Йорданова, обобщаваща знанията и нейните изследователски резултати върху саливарната диагностика е ценен труд, запълващ една празнина в клиничната лаборатория и клиничната медицина у нас. Монографията може да бъде ценно учебно помагало за студенти, стоматолози и лекари от различни специалности, които се интересуват от съвременните методи за диагностика на орални и системни заболявания. В3

Определени са референтните граници на изследваните слюнчени параметри при репрезентативна група от българската популация, което по своята същност е уникално до момента проучване в България. Данните предоставят на лабораторните специалисти и клиницисти възможност за по-добра интерпретация и сравнимост на резултатите при проучвания и изследвания на различни групи. А1

Основен акцент на изследванията на д-р Йорданова са промените, които настъпват в слюнката при възпалителни заболявания на гастро-интестиналния тракт. За първи път в България се изследват показатели на ОС в слюнка и серум при хронични заболявания на ГИТ и е доказана е ролята им в патогенезата на хроничния

възпалителен процес, като и потенциалът им за разграничаване фазите на активност. А1, Г(7)

Сериозен принос е оптимизирането и валидирането на нерутинни методи за количествено определяне на показателите на ОС (ROS И AOC), нитрити и sIgA в слюнка, което дава възможност да се използват в бъдещи научни и приложни изследвания. А1

2. Приноси свързани с изследване на лабораторни маркери за декомпресивен риск и психологически стрес при водолази

В редица научни разработки д-р Йорданова изследва промените в саливарни и серумни маркери при специфична група лица работещи в хипербарни условия. Проучени са саливарните изменения при декомпресионна болест след гмуркания със задържане на дишането, както и тези след суха барокамера. Вниманието към тази професионална група е свързано с адаптивните физиологични и патофизиологични промени в организма в условия на хипероксия, касаещо здравословното ѝ състояние и риск за живота, както и основните приоритети за безопасност при водолазни спускания. Г(5),ОД9,ОД6) Установените изменения в биохимичния и клетъчен състав на слюнката и свързаността със зъбния статус при водолазите има ценна практическа значимост като част от препоръчана скринингова програма за контрол на устно им здраве. Г(13). Изследваните маркери на стрес при водолази, свързани със по-особените условия и риск в тяхната професия, също представлява съществен практически принос, спомагащ за изготвяне на учебно-тренировъчни режими на спускане и декомпресия. В3,Г(14)

С практическо значение е извършеното определяне на слюнчените нитрити като критерий за нивата на азотния окис, тяхното повлияване от диетата и обвързаността им с декомпресионния риск при водолази. Г(2). Направено е уникално за България изследване на оксидативния стрес при водолази, като се използва биологичен материал слюнка и серум, което спомага за изясняване на някои патофизиологичните ефекти при хипербарни условия Г(5). Считам, че изследванията в тази посока имат висока социална значимост и принос в практиката във военната и морска медицина.

3. Приноси свързани с проучване на оксидативния стрес.

Изследванията на д-р Йорданова акцентират върху определяне на показателите на оксидативен стрес - производството на реактивни кислородни радикали (ROS) и антиоксидантен капацитет (AOC), както и нитрити в два биологични материала- серум и слюнка. Може да се каже, че тя е водещ лабораторен специалист с опит в изследването на оксидативния стрес и оценка на надеждността на тези тестове. Проучването ѝ на ОС при IBD и хронични гастрити, предизвикани от хеликобактер пилори, е уникално за страната и доказва ролята му в патогенезата на хроничния възпалителен процес. Установена е връзка между инфекцията с HP и антиоксидантния статус, както и с ендоскопските промени в лигавицата на стомаха (А1, P8). Проследени са промените в метаболизма на желязото, взаимовръзката му с анемията при тези хронични заболявания и продукцията на свободни радикали Г(7). Също с ценен практически принос е оценката на взаимоотношението между бедния на плодове и зеленчуци хранителен режим на водолази и броя на микро-бъбълчетата при

декомпресия и съответния риск. Промените са от значение за тази професионална група, работеща в специфична работна среда. Г(3)

4. Приноси свързани с маркери за диагностика и мониториране на сърдечно съдови заболявания. Проучен е оксидативният стрес, затлъстяването и намалението на белодробната функция при пушачи без респираторни заболявания и такива с ХОББ Г(29,30), P11. Съществен научно-приложен принос има изследването на тиолите като критерий за антиоксидантната бариера при пациенти със сърдечно съдови и бъбречни заболявания(Г4). Обърнато е внимание на значението на микроелементите (цинк, желязо и магнезий) като етиологичен фактор при пациенти с камерно мъждене и е потърсена връзка на нивата им с тежестта на ССЗ. Г(16, 17). Проследена е динамиката в нивото на високочувствителния С-реактивния протеин, като рисков сърдечно-съдов маркер при пациенти с пристъпи на камерно мъждене Г(18), P30. Една по-нова разработка хвърля светлина върху изследването на високочувствителният сърдечен тропонин I като важен прогностичен биомаркер в хода на инфекцията с Ковид 19 Г(11).

5. Приноси за изследване на различни биологични матрици.

Д-р Йорданова прави задълбочено сравнително изследване на биохимични маркери в различни биологични матрици при пациенти със заболявания на ГЕТ-слюнка, серум, фекалии. Прави един SWOT анализ на слабите и силни страни на слюнката като биологичен материал и нейното приложение в медицинската практика А1, В3. С важно практическо значение е определянето на клетъчния състав на оралната течност, който представлява интерес най-вече по отношение добивът на клетки за геномна диагностика и фенотипизиране при онкологични заболявания или идентифициране на определени индивиди в криминологията А1, Г(15). Та представя задълбочени изследвания на фекалния калпротектин като специфичен и чувствителен маркер за локалното чревно възпаление и определянето на неговата диагностична надеждност, потвърждават необходимостта от неговото прилагане както при диагностиката, така и при мониториране на ХВЧ. при хроничните чревни заболявания А1, Г(1), P3. Счита, че дисертацията и монографията на д-р Йорданова са полезно помагало за студенти, стоматолози и лекари в тази не достатъчно изследвана тема на слюнчената лабораторната диагностиката.

6. Изследвания в областта на токсикологията и имунологията.

Голямо внимание е отделено на участието на слюнката в имунната защита на човека, на новите възпалителни маркери – калпротектин и аденозин деаминаза (ADA), на оксидативния стрес и антиоксидантната защита. А1, В3. Особен интерес представляват изследванията и върху лигавичния имунитет на гастро-интестиналния тракт. Фундаментално и с приложно значение има изследването на представлява изследването на секреторен IgA в слюнка при хроничните заболявания на ГЕТ, при тютюнопушене и при лица работещи при хипербарни условия А1, Г(12, 8) P8. Разработката относно студовата аглутинация и фалшивата тромбоцитопения, които създават сериозен лабораторен проблем при рутинните хематологични изследвания, както и при клинична интерпретация на резултатите и дава препоръки за задължителни процедури в подобни случаи. Г(6, 23) Мониторирането на фекалния

калпротектин е определено като надежден маркер за степента на възпаление при автоимунните чревни заболявания. Изследването на нивата на интерлевкин-6 при пациенти с Ковид 19 и потърсената връзка със загубата на обонянието като характерен негов симптом както и с тежестта на протичането на инфекцията е принос към все още недостатъчно изяснената патогенеза в протичането на заболяването. Г(31)

Съответствието на научната продукция на д-р Йорданова с количествените и качествени критерии за присъждане на научни степени и звания и заемане на академични длъжности към бургаския университет „Проф. Асен Златаров“ и съпоставянето им с минималните изисквания на Националния център за информация и документация (НАЦИД) е представено на **табл.1**.

Група показатели	Съдържание	Доцент (брой точки)	Точки на кандидата
А	Показател 1	50	50
В	Показатели 3 или 4	100	100
Г	Сума от показателите (5÷9)	220	514
Д	Сума от показателите (10÷12)	60	125
Е	Сума от показателите (13 до края)	20	220
		450	Общо: 1009 т.

Учебно-преподавателска дейност

Преподавателската дейност на д-р Марияна Йорданова води своето начало от 2002 година, първоначално като хонорован преподавател по Радиобиология към Медицински колеж-Варна, а в последствие от 2011 по Клинична лаборатория като асистент към Катедра „Обща медицина и Клинична лаборатория“ към МУ „Проф. Параскев Стоянов“-Варна. Учебно-преподавателската ѝ дейност е свързана с обучението на студенти в специалности медицина, фармация, мед.сестра, акушерка, медицински лаборант. Разработвала е учебни планове и програми, лекционен курс и упражнения. Освен обичайната заетост д-р Йорданова е ръководител на 2 курса за продължително медицинско обучение (СДО) за медицински специалисти и лекари от План-разписанието на курсовете във ВМА. За последната учебна година общата ѝ аудиторната заетост 330 учебни часа. Опит и квалификацията на д-р Йорданова по Радиобиология е основание да бъде включена като лектор в периода 2011-2015г. в курсове за подновяване на допускателна работа в среда на йонизиращи лъчения към ВВМУ – „Никола Вапцаров“- Варна. В периода 2013- 2018 е била ръководител на двама специализанти, които успешно вече са положили своя изпит по специалността.

Активно е участвала като академичен наставник и ментор в общообразователен Проект на МОН «Студентски практики».

Диагностично-лечебна дейност

Д-р Марияна Йорданова ръководи дълги години лабораторията на ВМА-Варна, която е трето ниво на компетентност. В дългогодишната си практика д-р Йорданова

надгражда своето обучение и професионалното си утвърждаване, като доказателство за това е, че на експертното ѝ становище при някои отравяния разчитат ОУ на МВР- гр. Търговище, Разград, Шумен.

Краткосрочни специализации и квалификации

Д-р Йорданова специализира в различни области на медицинската наука – ректоскопия, фибро-гастроскопия, радиобиология и радиационна защита. Тя е провела многобройни специализации по клинична лаборатория, клинична имунология и вирусология. Преминала е през квалификационен курс за придобиване на педагогическа квалификация и научно-преподавателски опит във ВМА – София. Кандидатката е провела едногодишна специализация по здравен мениджмънт в Икономически университет – Варна.

Д-р Йорданова е член на Българския лекарски съюз, на Българското дружество по Клинична лаборатория, Българското сдружение по авиационна, морска и космическа медицина. Като признание за нейните професионални заслуги са награда от БЛС за особени заслуги в сферата на здравеопазването в област Варна (2012г.) и награда за висок професионализъм в изпълнение на служебните задължения от началник ВМА-София (2013г.). Носител е на наградата „най-добър постер“ на XII Национална конференция по клинична лаборатория 4 - 6 октомври 2019, Ахелой, България. Д-р Йорданова е член на редакционната колегия на списанията „MedCrave/ Geriatrics Journal“ и „Online Journal of Cardiology Research & Reports“.

Лични впечатления

Познавам кандидатката от работата ѝ като Началник лаборатория във ВМА-Варна и като асистент в МУ „Проф. Параскев Стоянов“- Варна. Д-р Йорданова се откроява със своята инициативност, организираност, колегиалност, професионализъм и отдаденост на преподавателската дейност. Тя постъпателно и задълбочено през годините надграждаше професионалната си и академична кариера. Взискателна към себе си, тя е човек, на който може да се разчита, притежава коректност и отзивчивост към колегите.

Заклучение

Д-р Марияна Георгиева Йорданова-Василева има богата практика като лабораторен специалист и ръководител на лаборатории, както и впечатляващ преподавателски опит.

Научна продукция на д-р Марияна Георгиева Йорданова-Василева е в съответствие с професионалното направление и е в научната специалност по обявения конкурс.

Документите и материалите, представени от д-р Марияна Георгиева Йорданова-Василева отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и „Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас“. Те покриват, а по някои от показателите и надхвърлят значително минималните количествени изисквания за заемане на академична длъжност „доцент“ в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“.

Давам **положителна оценка** на Д-р Йорданова в рецензията си. Предлагам на Уважаемото НЖ да гласува положително за кандидатурата на д-р Марияна Георгиева Йорданова-Василева за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“-Бургас в област на висше образование 7. Здравеопазване и

спорт, професионално направление 7.1. Медицина, научна специалност „Клинична лаборатория“.

Дата: 01.11.2022
София

Рецензент:

подпис